

Παράγραφος

Η **παράγραφος** είναι ένα **αυτοδύναμο τμήμα λόγου** με αρχή, ανάπτυξη και τέλος και έχει ολοκληρωμένο νόημα. Το εξωτερικό της γνώρισμα είναι η **αλλαγή γραμμής και το περιθώριο στο ξεκίνημά της**, ενώ πολλές παράγραφοι μαζί διαμορφώνουν ένα ολόκληρο κείμενο.

- Στο **εσωτερικό της παραγράφου** σχηματίζονται **περίοδοι και προτάσεις που συνδέονται νοηματικά και μορφικά**, δηλαδή:
 - ✓ **νοηματικά** μπορούν να συνδέονται οι προτάσεις και να δηλώνουν **αντίθεση** (π.χ. ωστόσο), **επεξήγηση** (δηλαδή), **συμπέρασμα** (π.χ. επομένως), **απαρίθμηση** (π.χ. πρώτον, δεύτερον) κ.ά.
 - ✓ **μορφικά** μπορούν να συνδέονται οι προτάσεις με **επαναλήψεις λέξεων, συνώνυμες λέξεις** (π.χ. σχολείο-εκπαίδευση), **διαρθρωτικές ή συνδετικές λέξεις** (π.χ. ύστερα, όμως, ενώ, παράλληλα) κ.ά.

→ Η παράγραφος έχει **δομή** που διακρίνεται σε τρία μέρη:

1. τη **θεματική περίοδο**, στην οποία παρουσιάζεται το **θέμα** της παραγράφου, δηλαδή συνοπτικά το **νόημά** της·
2. τις **λεπτομέρειες/σχόλια**, που είναι το **κύριο μέρος** και σε αυτό παρουσιάζονται οι **κύριες** και οι **δευτερεύουσες ιδέες**·
3. την **περίοδο-κατακλείδα**, στην οποία υπάρχει το **συμπέρασμα** με βάση τις λεπτομέρειες/σχόλια που προηγήθηκαν.
 - Σε κάποιες περιπτώσεις **δεν υπάρχει θεματική περίοδος**, γιατί εννοείται από τα συμφραζόμενα ή είναι εύκολο να την υποθέσει ο αναγνώστης.
 - Σε κάποιες περιπτώσεις **δεν υπάρχει περίοδος-κατακλείδα**, γιατί το συμπέρασμα είτε είναι αυτονόητο είτε συνδέεται άμεσα με το θέμα της επόμενης παραγράφου και γι' αυτόν τον λόγο δεν χρειάζεται να παρουσιαστεί.

πρόταση: το τμήμα του λόγου που περιέχει ένα μόνο ρήμα

περίοδος: το τμήμα του λόγου που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο τελείες· μπορεί να περιέχει **περισσότερες από μία προτάσεις**

ημιπερίοδος: το τμήμα του λόγου που περιέχεται ανάμεσα σε τελεία και άνω τελεία

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

1. Η παράγραφος είναι ένα ενιαίο κείμενο, με αρχή, ανάπτυξη, τέλος. Η δομή της δηλαδή αποτελείται από:

α'

β'

γ'

2. Να βάλετε στη σωστή σειρά τις παρακάτω προτάσεις, για να σχηματίσετε μια νοηματικά ολοκληρωμένη παράγραφο.

- Αρχικά, στην κορυφή της ιεραρχίας βρισκόταν ο κληρονομικός βασιλιάς.
- Τέλος, υπήρχαν πολλοί δούλοι, κυρίως αιχμάλωτοι πολέμου.
- Ενώ τη μάζα του λαού οι γεωργοί, οι τεχνίτες και οι έμποροι.
- Η διάρθρωση της κοινωνίας των κρατών της αρχαίας Μεσοποταμίας παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την αντίστοιχη της αρχαίας Αιγύπτου.
- Έπειτα, την τάξη των προνομιούχων αποτελούσαν οι ευγενείς, οι αξιωματούχοι του κράτους και οι ιερείς.

Απάντηση:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Συνδετικές/διαρθρωτικές λέξεις¹

Οι **διαρθρωτικές λέξεις** είναι **μεταβατικές-συνδετικές λέξεις**, οι οποίες **ενώνουν νοήματα** στο πλαίσιο: (α') μιας **περιόδου**, (β') μιας **παραγράφου**, (γ') **περισσότερων παραγράφων**. Υπάρχουν αρκετές **κατηγορίες διαρθρωτικών λέξεων** με τις οποίες επιτυγχάνονται ποικίλες **νοηματικές σχέσεις**. Τέτοιες **κατηγορίες** είναι οι ακόλουθες:

Αιτία	επειδή, γιατί, διότι, εφόσον, γι' αυτό, για τον λόγο αυτό, μια και, λόγω του ότι, εξαιτίας, χάρη σε, καθώς, απόρροια/απότοκο/αποτέλεσμα αυτού του πράγματος/γεγονότος είναι..., η επίπτωση είναι..., η αιτία/ο λόγος/η εξήγηση είναι...
Αντίθεση	εξάλλου, εντούτοις, όμως, ωστόσο, ενώ, αν και, αντίθετα, ενάντια, αλλά, παρ' όλα αυτά, μολονότι, ειδάλλως, όχι μόνο... αλλά και, όχι μόνο δεν... αλλά, στον αντίποδα, απεναντίας
Έμφαση	πράγματι, βέβαια, όντως, είναι αλήθεια ότι..., αδιαμφισβήτητα, αξίζει να σημειωθεί/επισημανθεί..., ιδιαίτερα, αξιοσημείωτο είναι..., ιδιαίτερα σημαντικό είναι...
Επεξήγηση	δηλαδή, ειδικά, ειδικότερα, αυτό σημαίνει, μια ερμηνεία είναι ότι..., με άλλα λόγια, πιο συγκεκριμένα, για την ακρίβεια
Παράδειγμα	παραδείγματος χάρη, π.χ., λόγου χάρη, λ.χ., για παράδειγμα, όπως, καθώς
Πρόσθεση-Συμπλήρωση	επίσης, επιπλέον, επιπρόσθετα, ακόμη, συμπληρωματικά, πέρα από αυτό, εκτός από αυτά
Προϋπόθεση	Αν, υπό τον όρο να/ότι..., σε περίπτωση που..., με την προϋπόθεση να/ότι...
Συμπέρασμα	λοιπόν, επομένως, ώστε, άρα, έτσι, συνεπώς, κατά συνέπεια, συμπερασματικά, εν κατακλείδι, το αποτέλεσμα είναι, ανακεφαλαιώνοντας, χάρη σε αυτό, συνοψίζοντας, αποδεικνύεται ότι...

¹ Οι συνδετικές ή διαρθρωτικές λέξεις λέγονται και **κειμενικοί δείκτες**, επειδή δείχνουν την πορεία ενός κειμένου από τη μία ιδέα-πρόταση στην άλλη.

Χρονική ακολουθία	καταρχάς (και όχι καταρχήν), αρχικά, πριν από, από τη στιγμή που..., όταν, αφού, αφότου, από τότε που..., προηγουμένως, εν τω μεταξύ, ταυτόχρονα, παράλληλα, συγχρόνως, ακολούθως, μετά, ύστερα, αργότερα, στη συνέχεια, κατόπιν https://www.lib.auth.gr/el
--------------------------	---

3. Να βρείτε τη δομή της επόμενης παραγράφου, καθώς και τις συνδετικές λέξεις και φράσεις.

Υπάρχουν δύο βασικοί λόγοι για τους οποίους έχει σημασία να μπορούμε να κάνουμε εκτίμηση του αποτελέσματος μιας πράξης. Ο πρώτος λόγος είναι ότι στην καθημερινή ζωή είμαστε αναγκασμένοι να παίρνουμε αποφάσεις που βασίζονται στα εξαγόμενα κάποιων αριθμητικών πράξεων, χωρίς να υπάρχει η χρονική άνεση να εκτελεστούν οι πράξεις με χαρτί και μολύβι. Ο δεύτερος και βασικός λόγος, όσο κι αν αυτό φαίνεται περίεργο, σχετίζεται με τη διαρκώς αυξανόμενη διάδοση των υπολογιστών τσέπης. Όταν κάνουμε πράξη με έναν υπολογιστή τσέπης, αρκετά συχνά συμβαίνει να πατήσουμε λάθος κουμπί. Στην περίπτωση αυτή θα βγει αποτέλεσμα πολύ διαφορετικό από το πραγματικό. Αν λοιπόν ξέρουμε από την αρχή πόσο περίπου είναι το πραγματικό αποτέλεσμα, θα καταλάβουμε ότι έγινε λάθος και θα ξανακάνουμε τις πράξεις.

Απάντηση:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Ποιο είναι το θέμα του παρακάτω κειμένου; Να βρείτε τις συνδετικές λέξεις και τι δηλώνουν.

Ο προφορικός λόγος προηγείται του γραπτού στη ζωή του ατόμου και της ανθρωπότητας, κατ' αρχάς από χρονική άποψη. Πράγματι, το άτομο γεννιέται με το ένστικτο για γλώσσα και αρχίζει τους πειραματισμούς του με τη γλώσσα του περιβάλλοντος από τη βρεφική του ηλικία. Όταν φτάσει στην ηλικία των τεσσάρων ετών έχει ήδη αποκτήσει, τελείως άκοπα, μεγάλο μέρος του μηχανισμού της γλώσσας του περιβάλλοντος στο οποίο ζει και παρουσιάζει σημαντική παραγωγή προφορικού λόγου.

Αντίθετα, για την εκμάθηση της γραφής και της ανάγνωσης πρέπει να περιμένει ως τα έξι του χρόνια, για να πάει σε ένα ίδρυμα που λέγεται σχολείο, το οποίο προϋποθέτει αξιόλογη κοινωνική οργάνωση και στο οποίο το άτομο μαθαίνει την τέχνη του γραπτού λόγου αργά και κοπιαστικά. Αλλά και στη ζωή της ανθρωπότητας ο προφορικός λόγος είναι πολύ αρχαιότερος της γραφής. Η εμφάνισή του συμπίπτει με την οργάνωση των πρώτων ανθρώπινων κοινωνιών. Αντίθετα, η ηλικία της γραφής δεν ξεπερνά τα 6.000 χρόνια.

Ο προφορικός λόγος υπερέχει κατά πολύ του γραπτού και από ποσοτική άποψη. Μιλάμε πολύ, αλλά γράφουμε και διαβάζουμε λίγο – όσοι γνωρίζουμε ανάγνωση και γραφή. Επιπλέον, η ισορροπία ανατρέπεται υπέρ του προφορικού λόγου από το γεγονός ότι είναι μεγάλος ο αριθμός των αναλφάβητων και ημιαναλφάβητων σ' ολόκληρη τη Γη, ακόμα και σήμερα. Επίσης, από διαχρονική άποψη, η συνολική ποσότητα γραπτού λόγου που έχει παραχθεί από την πρώτη εμφάνιση συστημάτων γραφής πριν από 6.000 χρόνια περίπου είναι πολύ μικρή σε σύγκριση προς την ποσότητα προφορικού λόγου που παράγει η ανθρωπότητα από την εμφάνισή της πάνω στη Γη.

Απάντηση:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Να εντοπίσετε στις παρακάτω παραγράφους τα δομικά τους μέρη, δηλαδή: τη θεματική περίοδο, τις λεπτομέρειες και την κατακλείδα (αν υπάρχει). Έπειτα να γράψετε για κάθε παράγραφο έναν πλαγιότιτλο.

Α΄. Σε μερικές περιπτώσεις, ολόκληρες περιοχές της Γης κινδυνεύουν με αφανισμό από την έλλειψη βροχών. Για παράδειγμα, η περιοχή νότια της μεγάλης ερήμου της Σαχάρας, που λέγεται Σαχέλ (στα αραβικά σημαίνει άκρη), εξαρτάται από τις λίγες βροχές που φέρνουν οι νότιοι υγροί άνεμοι. Αν οι βροχές δεν φτάσουν ως εκεί, η ξηρασία προκαλεί μεγάλες καταστροφές. Αυτό συνέβη το 1973, όταν οι χώρες του Σαχέλ (Μάλι, Νίγηρας, Τσαντ, Μπουρκίνα Φάσο) έχασαν τα μισά σχεδόν κοπάδια των ζώων τους από τη δίψα. Σήμερα, οι πρόσφυγες που μετακινούνται από το ένα μέρος του Σαχέλ στο άλλο, περιμένοντας τη βροχή, ξεπερνούν τα 15.000.000.

Θεματική περίοδος:

Λεπτομέρειες:

Κατακλείδα:

Πλαγιότιτλος:

Β΄. Οι Μινωίτες ανέπτυξαν πολλές μορφές τέχνης σε θαυμαστό επίπεδο. Η μινωική τέχνη έχει ποικιλία και πρωτοτυπία. Όλα τα μινωικά έργα –αγγεία από πηλό ή πέτρα, ειδώλια, κοσμήματα, τοιχογραφίες– έχουν κίνηση, ζωντάνια και χάρη και δείχνουν μια προτίμηση των Μινωιτών για την απεικόνιση της φύσης. Τα θέματα και η τεχνοτροπία τους επηρέασαν τους γειτονικούς λαούς, ιδιαίτερα τους Κυκλαδίτες και τους Μυκηναίους.

Θεματική περίοδος:

Λεπτομέρειες:

Κατακλείδα:

Πλαγιότιτλος:

Γ΄. Στα ομηρικά έπη η πολιτική αστάθεια είναι συνεχής. Οι βασιλείς είναι πολυάριθμοι και απολύτως ανεξάρτητοι. Ο καθένας προσπαθεί να στηρίξει τη θέση του στο πλαίσιο ενός συστήματος υπερβολικά ανταγωνιστικού και συνεχώς πρέπει να αποδεικνύει τις ικανότητές του με κατορθώματα, ληστρικές επιδρομές που αποφέρουν μεγάλη λεία, με γιορτές και αγώνες ιδιαίτερα μεγαλοπρεπείς. Η κοινωνία, η ιεραρχία της οποίας στηρίζεται στην

κατανομή της λείας, κυριαρχείται από ανισότητα και η διατήρηση της εξουσίας από τον ηγεμόνα δεν είναι ποτέ εξασφαλισμένη. Όλα αυτά τα στοιχεία ανταποκρίνονται περισσότερο στις συνεχείς αναταράξεις που ακολούθησαν την πτώση της μυκηναϊκής δύναμης και ταιριάζουν σε μια κοινωνία αγροτοποικιμική, που ζει από τα προϊόντα της και από τις ληστρικές επιδρομές. Επομένως, η *Ιλιάδα* και η *Οδύσσεια* περιγράφουν μια εποχή μεταγενέστερη της μυκηναϊκής, περίπου από τον 11ο μέχρι τον 8ο αιώνα π.Χ.

Θεματική περίοδος:

Λεπτομέρειες:

Κατακλείδα:

Πλαγιότιτλος:

Δ'. Οι Έλληνες έχουν μια χαρακτηριστική λέξη που περιγράφει θαυμάσια τη διάθεσή τους απέναντι στους ξένους: φιλοξενία. Η φιλοξενία είναι μια αρετή των Ελλήνων από τότε που εμφανίστηκαν στην ιστορία. Ήδη στα ομηρικά έπη περιγράφονται σκηνές πολύ εγκάρδιας φιλοξενίας, όπου ο ξένος επισκέπτης αντιμετωπίζεται ως ιερό πρόσωπο. Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων –και ειδικά ο Δίας– πολύ συχνά έπαιρναν ανθρώπινη μορφή και εμφανίζονταν ως ξένοι στα σπίτια των ανθρώπων, για να τους βοηθήσουν σε διάφορα σημαντικά ζητήματα αλλά και για προσωπικές τους υποθέσεις. Οι αρχαίοι Έλληνες, λοιπόν, κάθε φορά που ένας ξένος χτυπούσε την πόρτα τους, τον υποδέχονταν με τιμές και τον αντιμετώπιζαν ως ιερό πρόσωπο, έχοντας πάντα στο νου τους ότι μπορεί να είναι κάποιος θεός. Του έβαζαν να φάει, του γέμιζαν το ποτήρι με εκλεκτό κρασί, του έστρωναν να κοιμηθεί και, μόνο όταν είχε χορτάσει και είχε ξεκουραστεί, έπαιρναν το θάρρος να τον ρωτήσουν ποιος είναι και από πού έρχεται.

Στέφανος Ψημένος, *Ανεξερεύνητη Πελοπόννησος*, εκδ. ROAD, 2001

Θεματική περίοδος:

Λεπτομέρειες:

Κατακλείδα:

Πλαγιότιτλος:

6. Να αναπτύξετε την παρακάτω θεματική περίοδο σε ολοκληρωμένη παράγραφο: Από όλα τα μαθήματα, το αγαπημένο μου είναι η Φυσική.

.....

8. Να βρείτε τα Σχόλια/Λεπτομέρειες που δεν ανήκουν στην επόμενη Θεματική Περίοδο: Ο σύγχρονος αγρότης πρέπει να έχει πολλές ικανότητες.

- Πρέπει να έχει μια μέση μόρφωση.
- Να διαβάζει τα τεχνικά βιβλία που κυκλοφορούν για τη γεωργία.
- Να γνωρίζει τέλεια πρακτική αριθμητική.
- Να κρατάει αρχεία.
- Να έχει αρκετές μηχανικές γνώσεις.
- Να χρησιμοποιεί με επιδεξιότητα τα αγροτικά εργαλεία.
- Να μπορεί να επιδιορθώνει μηχανές.
- Έχει ανάγκη από την ηλεκτρική ενέργεια.
- Τα τρακτέρ του είναι πολύ χρήσιμα.
- Πρέπει να συνεργάζεται πρόθυμα με τις κοινοτικές και συνεταιριστικές οργανώσεις.

Απάντηση:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Να αναπτύξετε την παρακάτω Θεματική Περίοδο σε παράγραφο: Από όλα τα αθλήματα μου αρέσει/αρέσουν πιο πολύ

Απάντηση:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Ο μύθος λέει πως στα νερά των Κυθήρων γεννήθηκε η Αφροδίτη και από το νησί αυτό φαίνεται να πήρε και το όνομα «Κυθέρεια». Το αναφέρουν ο Όμηρος, στο έπος της *Ιλιάδας*, αλλά και ο Ηρόδοτος, ο Διόνυσος, ο Αριστοτέλης και ο Ξενοφών.

Τα Κύθηρα –ή Τσιρίγο, σύμφωνα με την ενετική ονομασία– βρίσκονται νότια της Πελοποννήσου, στο σημείο που ενώνονται τρία πελάγη. Με μήκος ακτογραμμής που φτάνει τα 90 χιλιόμετρα, είναι προφανές γιατί το νησί είναι πολύ αγαπημένος καλοκαιρινός προορισμός.

Δεν είναι όμως μόνο οι θάλασσες και οι παραλίες του που προσελκύουν σαν μαγνήτης τους ταξιδιώτες. Οροσειρές –μία στα ανατολικά και μία στα δυτικά– οροπέδια, βαθιά φαράγγια, ποτάμια, καταρράκτες, λιμνούλες, μεγάλα πλατάνια και πλούσια βλάστηση συνθέτουν το πολύ ενδιαφέρον φυσικό ψηφιδωτό των Κυθήρων, που σε συνδυασμό με την ιδιαίτερη ενέργεια του νησιού, τα κάνει ακαταμάχητα.

Διάσπαρτα χωριουδάκια φωλιασμένα σε διάφορα σημεία του νησιού είναι οι «σταθμοί» των επισκεπτών στην περιήγησή τους στα Κύθηρα. Στον Νότο κυριαρχούν η πρωτεύουσα Χώρα και το Καψάλι. Χτισμένη σε στρατηγικής σημασίας σημείο, στην κορυφή του βουνού, επιβλέπει προς όλες τις κατευθύνσεις. Αρχοντικά και μικρά σπιτάκια ενώνονται με στενά δρομάκια κάτω από την επιβλητική σκιά του ενετικού κάστρου. Μέσα στο κάστρο βρίσκεται το Ιστορικό Αρχείο Κυθήρων, ενώ στην είσοδο της Χώρας βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο.

Στο Καψάλι, που μοιάζει να σχηματίζει το γράμμα «ω», χτυπά η κοσμοπολίτικη καρδιά του νησιού, με υπέροχη θέα στη Χώρα αλλά και τη νησίδα Χύτρα. Τα διατηρητέα Αρωνιάδικα, η γραφική Αγία Πελαγία, ο «κυκλαδίτικος» Αβλέμονας, το δραστήριο Λιβάδι, τα Μητάτα με την πανοραμική θέα και ο Μυλοπόταμος με τους νερόμυλους, τα τρεχούμενα νερά και το καθηλωτικό σπήλαιο της Αγίας Σοφίας είναι μερικά από τα πιο όμορφα χωριά του.

Από την ιστοσελίδα www.newsbeast.gr (διασκευή)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να χωρίσετε το κείμενο σε παραγράφους και να γράψετε τους πλαγιοτίτλους.

(μονάδες 20)

.....
.....
.....
.....

2. Ποιο είναι το είδος του κειμένου; Που θα μπορούσατε να βρείτε ή να διαβάσετε ένα τέτοιο κείμενο;

(μονάδες 18)

.....
.....
.....
.....

3. Ποια είναι η σχέση του νησιού των Κυθήρων με τη θεά Αφροδίτη;

(μονάδες 10)

.....
.....
.....
.....

4. Να εντοπίσετε τη δομή της τελευταίας παραγράφου (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες και κατακλείδα).

(μονάδες 12)

.....
.....
.....

.....
.....
5. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε μια παράγραφο 250 λέξεων.

(μονάδες 40)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Στάδια γραφής περίληψης

1. Διαβάζω τον **τίτλο** του κειμένου.
2. Κάνω προσεκτική ανάγνωση **όλου του κειμένου**.
3. Εντοπίζω το **θεματικό κέντρο** (θέμα, κεντρικό νόημα) του κειμένου.
4. Διαβάζω **έπειτα για δεύτερη φορά το κείμενο**, δίνοντας προσοχή στη τη σειρά των γεγονότων ή των ιδεών.
5. Μελετώ **κάθε παράγραφο χωριστά**, για να δω αν αναπτύσσονται τα επιμέρους θέματα.
6. Σημειώνω τις **λέξεις-κλειδιά** κάθε παραγράφου.
7. Γράφω έναν **πλαγιότιτλο** για κάθε παράγραφο, με τη βοήθεια των λέξεων-κλειδιών.
8. **Ξεκινώ να γράφω την περίληψη:**
 - είτε κάνοντας αναφορά στο **κείμενο** και στο **συγγραφέα** είτε **απευθείας**
 - γράφω μόνο τις **αναγκαίες πληροφορίες** (θέματα, νοήματα), και τις αναπτύσσω ανάλογα με την έκταση του αρχικού κειμένου
 - το **ύφος** μου είναι μόνο **πληροφοριακό** και **ποτέ δεν σχολιάζω το κείμενο**
 - προσέχω τη **συνοχή του κειμένου** και την **ομαλή παράθεση των πληροφοριών**, με τη βοήθεια των συνδετικών λέξεων και φράσεων
 - προσέχω τους **γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες**: ορθογραφία, στίξη, σύνταξη, λεξιλόγιο
 - τηρώ με ακρίβεια το **όριο λέξεων** που μου έχει δοθεί.

Ασκήσεις:

1. Με βάση τις παραπάνω οδηγίες, να γράψετε την περίληψη των παρακάτω κειμένων:

1^ο κείμενο: Η σημερινή οικογένεια έχει σημαντικές διαφορές από εκείνη της παλιάς εποχής. Είναι ολιγομελής και αποτελείται από τους γονείς και τα παιδιά (πυρηνική οικογένεια), ενώ οι παππούδες και οι γιαγιάδες ζουν κατά κανόνα χωριστά. Άλλες ουσιαστικές διαφορές είναι ότι τα μέλη της σημερινής οικογένειας θεωρούνται ισότιμα, ενώ οι περισσότεροι σύζυγοι εργάζονται και έξω από το σπίτι. Έτσι, δεν είναι ούτε ο πατέρας αφέντης ούτε η μητέρα η υπάκουη και καταπιεσμένη γυναίκα της παλιάς εποχής, η υποταγμένη στον άντρα της. Αλλά και ως γονείς οι σημερινοί σύζυγοι είναι ολότελα διαφορετικοί σε σύγκριση με εκείνους των παλαιότερων εποχών.

Επικοινωνούν με τα παιδιά τους με τον διάλογο και εκδηλώνουν με τρυφερότητα τη στοργή και την αγάπη τους γι' αυτά. Θα βρουν πάντα χρόνο να ασχοληθούν με τα παιδιά, να ακούσουν τα προβλήματά τους, να δείξουν κατανόηση και ενδιαφέρον, να τα βοηθήσουν. Όσο για τις παιδαγωγικές μεθόδους, αντί για την προσβολή και τον ξυλοδαρμό χρησιμοποιούν το διάλογο και τη συμβουλή, ενώ προσπαθούν οι ίδιοι να αποτελούν με τη συμπεριφορά τους παράδειγμα για τα παιδιά τους.

Απάντηση:

2^ο Κείμενο: Ένα διαφορετικό μουσείο λειτουργεί εδώ και κάποια χρόνια στην Πλάκα. Είναι το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, που ιδρύθηκε το 1987. Σύμφωνα με τους υπεύθυνους της πρωτοβουλίας αυτής, το σχολείο δεν παρέχει πάντοτε ευκαιρίες για πειραματισμό και μάθηση μέσα από την πράξη. Αντιθέτως, μέσα στον χώρο του μουσείου η μάθηση γίνεται αποτελεσματικότερη μέσα από τα αντικείμενα, καθώς έρχεται να ανατρέψει τη λογική της απαγόρευσης και του «μην αγγίζετε», που πιθανόν να ισχύει στους περισσότερους μουσειακούς χώρους, και να παρακινήσει τα ίδια τα παιδιά να αναλάβουν πρωτοβουλία να δημιουργήσουν και, τελικά, να μετατρέψουν τη μάθηση σε δημιουργική διαδικασία. «Τα παιδικά μουσεία ανήκουν στην κατηγορία των ζωντανών μουσείων, γιατί έχουν να κάνουν με το σήμερα, με την καθημερινότητα. Τα παιδικά μουσεία βοηθούν τα παιδιά να καταλάβουν το σήμερα» λέει η διευθύντρια του μουσείου. «Η μάθηση μέσα από τα αντικείμενα», συνεχίζει, «προσφέρει στα παιδιά τη δυνατότητα εξάσκησης των αισθήσεών τους. Με αυτόν τον τρόπο ανακαλύπτουν τη γνώση». Και, πραγματικά, στο μουσείο δεν υπάρχουν ξεναγοί. Υπάρχουν μόνο οι

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

«ερμηνευτές», που απλώς προσφέρουν στα παιδιά τα κατάλληλα ερεθίσματα για παρατήρηση, εξάσκηση της φαντασίας, κατανόηση του φυσικού και τεχνητού κόσμου που τα περιβάλλει. Ο τρόπος αυτός εκπαίδευσης είναι σημαντικός για παιδιά προσχολικής ηλικίας και δημοτικού σχολείου, που αποτελούν το κυριότερο κοινό του μουσείου.

Απάντηση:

Κείμενα για εξάσκηση

Κείμενο 1: Ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο

Ο μεγάλος αρχηγός στην Ουάσιγκτον μηνάει² πως θέλει να αγοράσει τη γη μας. Ο μεγάλος αρχηγός μηνάει ακόμα λόγια φιλικά και καλοθέλητα. Καλοσύνη του, γιατί ξέρομε πως αυτός λίγο τη χρειάζεται αντίστοιχα τη φίλια μας. Την προσφορά του θα τη μελετήσουμε, γιατί ξέρομε πως, αν δεν το πράξομε, μπορεί ο λευκός να προφτάσει με τα όπλα και να πάρει τη γη μας. Πώς μπορείτε να αγοράζετε ή να πουλάτε τον ουρανό – τη ζέστα της γης; Για μας μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής είναι ιερό για το λαό μου. Κάθε αστραφτερή πευκοβελόνα, κάθε αμμούδα στις ακρογιαλιές, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο και κάθε ζουζούνι που ζουζουνίζει είναι, στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου, ιερό. Ξέρομε πως ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γί

² μηνάω = στέλνω μήνυμα.

αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παίρνει από τη γη όλα όσα τού χρειάζονται. Η γη δεν είναι αδερφός του, αλλά εχθρός που πρέπει να τον κατακτήσει, και αφού τον κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω. Με το ταμάχι³ που έχει θα καταπιεί τη γη και θα αφήσει πίσω του μια έρημο. Η όψη που παρουσιάζουν οι πολιτείες σας, κάνει κακό στα μάτια του ερυθρόδερμου. Όμως αυτό μπορεί και να συμβαίνει επειδή ο ερυθρόδερμος είναι άγριος και δεν καταλαβαίνει. Αν αποφασίσω και δεχτώ, θα βάλω έναν όρο. Τα ζώα της γης αυτής ο λευκός θα πρέπει να τα μεταχειριστεί σαν αδέρφια του. Τι είναι ο άνθρωπος δίχως τα ζώα; Αν όλα τα ζώα φύγουν από τη μέση, ο άνθρωπος θα πεθάνει από μεγάλη εσωτερική μοναξιά, γιατί όσα συμβαίνουν στα ζώα, τα ίδια συμβαίνουν στον άνθρωπο. Ένα ξέρομε, που μπορεί μια μέρα ο λευκός να το ανακαλύψει: ο Θεός μας είναι ο ίδιος Θεός. Μπορεί να θαρρείτε πως Εκείνος είναι δικός σας, όπως ζητάτε να γίνει δική σας η γη μας. Αλλά δεν το δυνόσαστε.⁴ Εκείνος είναι Θεός των ανθρώπων. Και το έλεός Του μοιρασμένο απaráλλαχτα σε ερυθρόδερμους και λευκούς. Αυτή η γη Του είναι ακριβή. Όποιος τη βλάπτει, καταφρονάει το Δημιουργό της. Θα περάσουν οι λευκοί – και μπορεί μάλιστα γρηγορότερα από άλλες φυλές. Όταν μαγαρίζεις⁵ συνέχεια το στρώμα σου, κάποια νύχτα θα πλαντάξεις από τις μαγαρισιές σου. Όταν όλα τα βουβάλια σφαχτούν, όταν όλα τα άγρια αλόγατα μερέψουν, όταν την ιερή γωνιά του δάσους τη γιομίσει το ανθρώπινο χνότο και το θέαμα των φουντωμένων λόφων το κηλιδώσουν τα σύρματα του τηλέγραφου με το βουητό τους, τότες πού να βρεις το ρουμάνι;⁶ Πού να βρεις τον αϊτό; Και τι σημαίνει να πεις έχε γεια στο φαρί⁷ σου και στο κυνήγι; Σημαίνει το τέλος της ζωής και την αρχή του θανάτου. Πουθενά δε βρίσκεται μια ήσυχη γωνιά μέσα στις πολιτείες του λευκού. Πουθενά δε βρίσκεται μια γωνιά να σταθείς να ακούσεις τα φύλλα στα δέντρα την άνοιξη ή το ψιθύρισμα που κάνουν τα ζουζούνια πεταρίζοντας. Όμως μπορεί, επειδή, καταπώς είπα, είμαι άγριος και δεν καταλαβαίνω – μπορεί

³ το ταμάχι = η πλεονεξία. * δεν το δυνόσαστε: δεν μπορείτε * μαγαρίζεις: λερώνεις * ρουμάνι: δάσος * φαρί: άλογο * σαματάς: φασαρία * λαγαρισμένος: καθαρισμένος * οσμίζεται: μυρίζει * τι: γιατί * η κοινή μοίρα: εννοεί το θάνατο

⁴ δύνομαι = μπορώ.

⁵ μαγαρίζω = λερώνω, βρομίζω.

⁶ ρουμάνι = δάσος.

⁷ φαρί = άλογο, άτι.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

μονάχα για το λόγο αυτόν ο σαματάς⁸ να ταράζει τα αυτιά μου. Μα τι μένει από τη ζωή, όταν ένας άνθρωπος δεν μπορεί να αφουγκραστεί τη γλυκιά φωνή που βγάνει το νυχτοπούλι ή τα συνακούσματα των βατράχων ολόγυρα σε ένα βάλτο μέσα στη νυχτιά; Ο ερυθρόδερμος προτιμάει το απαλόηχο αγέρι λαγαρισμένο⁹ από την καταμεσήμερη βροχή ή μοσχοβολημένο με το πεύκο. Του ερυθρόδερμου του είναι ακριβός ο αγέρας, γιατί όλα τα πάντα μοιράζονται την ίδια πνοή – τα ζώα, τα δέντρα, οι άνθρωποι. Ο λευκός δε φαίνεται να δίνει προσοχή στον αγέρα που ανασαίνει. Σαν ένας που χαροπολεμάει για μέρες πολλές, δεν οσμίζεται¹⁰ τίποτα.

Ινδιάνος Σιάτλ, «Ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο» (μτφρ. Ζ. Λορεντζάτος, απόσπασμα),
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου, σελ. 19-20

⁸ ο σαματάς = η φασαρία.

⁹ λαγαρίζω = καθαρίζω.

¹⁰ οσμίζομαι.

δ') Να γράψετε το νόημα του κειμένου (80-100 λέξεις).

Απάντηση:

ΑΡΝΟΣ
Online Education

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!